

D W Y O

GERDDI NEWYDDION.

Cerdd newydd o glod haeddedigol i'r An-
rhydeddus Foneddigion fir Fony rhain
oedd yn rhoi eu Votau au Interest gyda
r Arglwydd Ewclei o'r Barn-Hill, yr
hon a genit ar y Foes.

Mary Williams her hân
Yn ail Cerdd docturus fel yr oedd gwraig
feichiog yn trafaelio tros fynydd yn fir
Faeysfed, ag hi gyfychodd ar y ffordd, a
gwyddel dall a llanc yn ei cwylu
a ddaeth attî, a hi roes swllt i'r
llanc am fynd i nol gwragedd attî, ar
gwyddel a ofynodd i'r llanc Beth a
gowle, ar llanc, ar frys aeth ymaith,
Ar gwyddel a dynodd ei gyllell ag a
laddodd y wraig, a gwas gwn Bonhedd-
ig a ddaeth i'r lann ag a cymerodd ef
ag fe a'i danfonwyd i garchar Maeysfed
ac condemniwyd, crogwyd ag y sîbed-
wyd ef yn y flwyddyn 1775, ai gyfadde-
fiad, Mae'r chweched oedd hon iddo i'w
ladd. Y gerdd a genit a'r y Fedle Fawn.

Argraphwyd yng Ngwrecsam gan R. Marlin

Cerdd newydd o glod haeddadigol i'r
Anrhydeddus Foneddigion i'r Fôn y
rhain oedd yn rhoi en Voten au Interest
gyda'r Arglwydd Bwcle o'r Barn-
hill, yr hon a genir ar y Foes.

HOLL Brrydyddion gwiwlon golen,
Cyd blethwch waftad ganiad genen,
I'r gwyr Boneddigion rwyddion raddeu,
Sy'n amrŷw-fanne o Fôn,
Llwyr y dylen bob rhyw deulu,
Yrfa lunniedd wir foliannu,
Yr Arglwydd Bwcle gole heb gelu.
A rhyd tynnu i wnethur tôn,
Hwn fydd Farchog ennwog unol,
Hyfrydol freiniol fronu,
Ar Fôn mam gymru a Theulu Sholwyd,
A llwyddwyd ef yn llonn,
Arglwydd Clir Pen senedd Sir,
Hir oes iddo i gario'r gwir
Yn Bleidiwr teg yn fode'n tir
Trwy ficir ddifir ddawn,
Llin Bwcleiaid enraid orie,
Rhai gore o radde erioed,
Ni bu'r un Cymro yn raenio'r ynys,
Mor Drefnus ar ddau droed,
O ennwog lu y caere cu,
Yn i Blas Bo gras yn gry.
Efe ydiw'r Penna'n fiwr a fy,
O'i deula'n meddu Mon.

I wneud o'n Farchog ennwog yno,
I gid a gafwyd gydag efo,
Fonedd cyñon heuddeu i cchio,
A lunnio mwyndro i mawl,
Sr. Hugh oedd flaenor oner anian
Gydag efo'n fottio'n gyfan,
A sgwiar Meirig wr cysurlan,

Bodorgan wiwlan wawry, iig amellw aA
 Esgwior grafol Aer y Faenol, aA
 Doe'n foddol atb efo, aA
 A Mr. Lewis moddus meddan aA
 Llann ddyfnian lydan le, aA
 Boneddigion llonn oedd bur ger Bron, aA
 Ir Arglwyd lantwynia decca donn, aA
 Yn yr ynys hwylus hon, aA
 Buon tirion ymhob taith, aA
 A Mr. Lewis foddus feddwl, aA
 Heb arno drwbwl dro, aA
 O dre Bluwmares hanes hynod aA
 Rhown fowrglöd iddof fo, aA
 Murdd o wyr a safe'n bur, aA
 Gydag efo heb fwnio'n fur, aA
 Yn ole i'r daith yn ail i'r dur, aA
 Trwy synwyr yn neghan.

Elgwiar Grifffis raenus rinwedd, aA
 Or garreg lwyd medd geirie gwladedd, aA
 Yn Baen o ddygiad Boneddigedd, aA
 A llariedd ymhob lle, aA
 A sgwiar Wynn a hynn iw henwi, aA
 O ran camp hoenus yr un cwmpeini, aA
 O Wrexham lonn roedd hwn y leni, aA
 Am godi gydag e, aA
 A Mr. Evans ynte rifir aA
 Tre Feilir ddisir ddawn, aA
 A Llwyd o llwydiart oedd oludog, aA
 A gwr galluog llawn, aA
 A Sparow fwyn 'r oedd ynte ar dwyn, aA
 Gyda rheini am ddisir ymadwyn, aA
 I ddal y Marchog ferchog fwyn, aA
 Wr addfwyn yn i rych, aA
 Un Mr. Bruskoe 'n gryno a graenus, aA
 Oedd gofus gydag e, aA
 A Hughes fwyneiddge o Borth y llowndy aA
 Yr oedd ynte'n llwrchu'r lle,

Ag Williams glir o dre ffos dir,
 A llawer gwn yn siwr drwy'r fir,
 A rhain drwy degwch harddwch hir,
 Yn gwymeï difir da.

Ag Williams swynlan o Lanidan
 Gydag efo ymgode'n gyfan,
 I gael gweled y gwr gwiwlan,
 Naws anian ar y fir,
 Y rhain o fonedd rhoen i fynu,
 Gyda'r Arglwydd dalwydd deulu,
 A chaloneu a geirieu iw garu,
 Tra bo'n anheddu'n wir,
 Hughes fwyneiddlon glan ei galon,
 Wr cyfion or Plas coch,
 Yr oedd ynte wr gweddedd gyda'r Bonedd
 Da ryfedd a di roch,

Cwmpeini pur o weddus wyr,
 Boneddigion march a daith fel dur,
 Yn codi o Fon fel cadarn fur,
 Goreu gwyr bybyr bwyll,
 Hir oes i ganlyn pawb o honyn,
 A duw ro derfyn da,
 Ir Boneddigion gwiwlon gwelwch,
 A heddwch aia a haf,
 Penaethied mon trwy dyner dea,
 Hyd at i Harch yn Barch y bon,
 Bydd am y Marchog serchog son,
 A mwyndra i foddion fith.

Hugh Jones Llangwm a'i cant

*In ail Cerdd dofturus fel yr oedd gwraig
feichiog yn trafaelio tros fynydd yn fir
Faefsyfed, ag hi gyfychodd ar y ffordd, a
gwyddel dall a llange yn ei dwy-
so a ddaeth atti, a hi roes swllt i'r llange
am fynd i wol gwragedd atti, ar gwyddel a
ofynodd i'r llange Beth a gowse, ar llange
ar frys aeth ymaith Ar gwyddel a dynodd
ei gyllell ag a laddodd y wraig, a gwas
gwr Bonheddig a ddaeth i'r fann ag ai
cymerodd ef ag fe i danfonwyd i garchar
Maefsyfed ac condemnwyd, crogwyd ag y
fbedwyd ef yn y fflwyddyn 1775, ai gysa-
ddefiad, Mae'r chweched oedd hon iddo
i'w ladd, y gerdd a genir a'r y Fedle Fawna.*

HOLL wyr ag wragedd deheu agwyn-
edd,

Gwrandewch yftori drosti oedd drifedd,
Am greulon ddiwedd gwraig,
O fir faefsyfed blin tu'r blaened,
Am wraig or fivyna lana linied,
Cudd fynied atw saig,
Hon oedd feichiog feddog fun,
Yn trafaelio i hŷn mae hanes,
Tros fynydd hynod fyndod fydd,
Oer goffa Prudd iw'r gyffes,
Cyfychodd mewn oer fodd,
Fe fethodd gan y fyn,
Drafaelu i'w thy llety,
A hyany o'i nerth ei hŷn,
Ar lawr gorffwyse'n hallti dagreu,
Doe heibio wyddel oer iw adde
A hwn yn eddie oedd ddall,
A llange iw dwyso fo'i drafaelio,
Wrth i feddwl ag iw foddio,
Trwm ydiw gwirio'r gwall,

11. 6. 11

Fe alwe'r wraig yn oer i chri,
Ag ati hi doe'r dynion,
Rhoe fwllt ir llange am nol trwy hedd,
Mewn munud wragedd mwynion,
Ar gwyddel oer chwedel,
Gofyne'n ddirgel ddwys,
Paddarne iddo roese,
Cyn dechre'r poene ar pwys.

Ar llange atebodd fwllt a gafodd,
Mewn gwir adog ag a redodd,
Fo dynnodd at ryw dai,
Doe'r gwyddel aflan at y wreigan,
Oedd yn gweiddi o honi i hunan,
Ow drua heb sawr drai,
Fo dynnodd i gyllell iddichell ddwys,
Iw rheir can bwys i basio.

Ag fe olyngodd ei holl waed,
Onddyna draed ai dwylo,
Cadd farw o loes arw,
Diffodde ei chwerw chwyth,
Ai chowled iw chanlyn,
Cadd derfyn fydyn lyth.

Gwas i arafedd wr Bonddigedd,
A ddaeth i'r llanaerch mewn modd lloni-
Fegarnu'n farwedd fereh,

Ag gwaeth gwyddiel oedd yn ymyl,
Y corphyn mawr garw gweryl,
An fufal ddyn di ierch,

I heddw oedd yn daligon brace,
Gael mynd a pharhau'n pharhad,
Cym iddo hanner gwneud moi hwn,
Yn ddwys hwn a ddaliad,

Doe gwagedd arafedd,
Rai cuniedd toct ir lle,
At ustu cyhoeddus,
Yn gymwys adeg e.

Ir siel fe i gyred i Faelyfed,
 I ddiodde cwlwm hacarn caled,
 Ple gwnaethe weithred waeth,
 Na lladd y wreigan ai dyn bychan,
 Lle'r oedd hi heb hanes ond i hynan,
 Mewn cyflwr cyfan caeth,
 Wrth Farn y Jiwrilenni ar lawr,
 Yn Sefiwn fawr fe fwried,
 Fo gafodd cyn y mado ar Byd,
 Hawdd oeddiio funud caled,
 Mewn cortyn bu ei derfyn,
 Mor ddiwg ei lyn am ladd,
 Gwraig feichiog mor lidlog,
 Oedd ehnwog rowiog radd.

A phan ddiwedddwyd fe sibedwyd,
 Mewn heuarn wisgoedd mae fo'n ysgwyd,
 Dychrynlled oerlled iwi,
 Fe fydd yn drymder dros hir amfer,
 Wrth drafaelio dano'n dynner,
 Gan lawer weld i liw,
 Ag yno bydd mewn gwynt a gwlaw,
 Er rhoddi braw ymhob calon,
 Neu siampal rhag i satan ddu,
 Amharchu a denu dynion,
 Bydd yno nes Braeno,
 Ai wisg am dano 'n dynn,
 Ai esgyrn a wisgant
 Ymollyngant oll yn llynn.

Cyn iddo ddiodde trom loes Angeu,
 Mewn cu foddion y cyfaddu,
 Mae'r geirie'n ddigon gwir,
 Mae hon oedd chwedl un a ladded,
 Rhwng ei ddwylo trom iw'r ddyled,
 Fe glowed hynny 'n glir,
 Yr oedd hynny o gyrph yn llawer Byd,
 Ir gwyddel gwaidlyd godlio,
 Neu o gristnogion rwyddion radd.

I ddiles ladd ai ddwylo,
 Am ormod erchylltodd,
 Cadd ddiodde trallod trist,
 Anedwydd fu ei dramglwydd,
 Eife dilyn crelydd Crist.

Cymerwch siampal bawb oi dreial,
 A gwnewch weddian moddau meddal,
 I safio dadal dwys,
 Peth dychrynallyd bod ar fywyd,
 Y Farn gan ddynion gwiwlion gwelwyd,
 Iw roi tan benyd bwys,
 Amwy oedd Barn yr Arglwydd Dduw,
 Gwae'r dyn a glyw'r fath eife,
 Yn dweudud cwch oddiwrtbai'n lan,
 Ir tan aniddan adde,
 Gweddiwch dduw'r heddwch,
 Na leddwch neb trwy lid,
 Rhag marw or ddull hwn.